

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 6. De fide & prole.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

certè esse in ea ætate, vt non sit periculum incon-
 tinentiæ, id est, circiter sexaginta annorum: vt
 patet ex Cap. *Cum his.* & Cap. *Ad Apostolicam.* De
 conuersione coniugatorum. Similiter si vir ingre-
 diatur Religionem, vel sacros Ordines suscipiat,
 necesse est etiam vxorem ingredi Religionem; vel
 vt sit proeclatæ ætatis. Hoc autem diuortium fieri
 non potest sine auctoritate Episcopi.

Si sine cõ-
 sensu con-
 iugis pro-
 ficatur.

Dico Secundò: Si alter coniux sine alterius
 consensu profiteatur, professio est irritada, & red-
 dendus est coniugi. Non potest autem talis liberè
 petere debitum: tenetur tamen reddere vxore pe-
 tète. Mortua autè vxore tenetur seruare castitatè,
 non tamen tenetur ingredi Religionem; quia res-
 pectu Religionis votum fuit irritatum, nõ autem
 respectu castitatis, nisi quatenus vxori præiudica-
 bat, videlicet quo ad redditionem debiti, non au-
 tem quo ad petitionem.

Si vxor
 manet in
 sæculo.

Dico Tertiò: Si vir ingrediatur Religionem
 consentiente vxore, sed manente in sæculo, si qui-
 dem ipsa consentit, quia ignorabat Iura, putans
 se posse manere solutam in sæculo, professio viri
 est irritanda: vnde restituendus est coniugi, nisi
 coniux ante moriatur. Quòd si ipsa sciuit Ius, co-
 genda est etiam ingredi Religionem, nisi prote-
 stata fuerit cù consentiret, se nolle fieri religiosam.

Si aliter
 consensum
 reuocet.

Dico Quartò: Si coniux coniugi facultatem
 dedit Religionis ingrediendæ, & eam reuocet an-
 te professionem, peccat quidem si sine iusta causa
 id faciat, alter tamen non potest profiteri. Vide
 Dominicum Soto dist. 27. qu. 1. art. 4. & Nauar-
 rum cap. 12. nu. 60.

CAPVT VI.

De fide & prole.

DVBIVM I.

*Vtrum Coniuges teneantur sibi mutuo
 debitum reddere?*

Respondeo: Tenentur coniuges sibi mutuo
 debitum reddere, & quidem pari iure, idque
 sub peccato mortifero. Est certa: Apostolus 1. ad
 Corinth. 7. v. 3. *Vir, inquit, vxori debitum reddat:
 similiter & vxor viro.* Vbi nota verbum *debitum*,
 quod obligationem iustitiæ insinuat. Confirmat-
 tur: Quia ita debetur, sicut domino debetur vsus
 rei suæ. Quare cùm sit in re graui, erit peccatum
 mortiferum contra iustitiam, si negetur.

Dico, *Pari iure*, quia etsi in administranda fa-
 milia non sit par ius vtriusque, sed vir sit caput
 mulieris; in liberorum tamen procreatione est æ-
 quale: quia hæc vxor nõ est inferior, sed sociæ; vn-
 de ex costa procreata est, non ex capite, vel pedi-
 bus. Confirmatur ex Apostolo, qui eodem modo
 loquitur de vxore atque de viro.

Hinc sequitur semper peccare coniugè negan-
 tem, quoties alter perit tanquam debitum, nisi
 iusta negandi causa suppetat.

DVBIVM II.

Quanam sint causa iusta negandi debitum?

Respondeo: Prima iusta causa negandi dubi-
 tum, est periculum grauis morbi. Nam iu-
 re naturæ quique sibi magis, quam alteri consu-

lere potest. Hinc Leproso, vel simili lue infecto
 non tenetur Coniux sanus cum periculo contagij
 debitum reddere; nempe si vel eius vitium in cõ-
 tractu ignorauit, vel si post contractum superue-
 nit. Aduerte tamen, si non sit probabile contagij
 periculum (quod iudicio Medicorum cognoscitur)
 teneri coniugem reddere debitum. Sic intel-
 lige Capitulum *Quoniam*, de coniugio Leproso-
 rum. Vide Caietanum verbo *Matrimonij peccata*.

Secunda Causa est, periculù abortus: nam vin-
 culum Matrimonij non adstringit contra matri-
 monij finem.

2. Periculù
 abortus.

Tertia Causa est, Sanctitas loci. Aduerte ta-
 men, si coniuges diu in loco sacro versari cogan-
 tur, vt interdù fit tempore belli, non esse peccatù
 ibidem vti matrimonio, nempe si humana fragi-
 litas vrgeat, & alio loco commodo careant. Ita
 Richardus dist. 32. art. 3. q. 1. Siluester verbo *Cõ-
 secretio* 2. §. 6. Alphonsus Castro lib. 1. de lege
 pænali cap. 7. documento 2. Sotus dist. 32. art. 3.
 Couar. 2. parte cap. 7. §. 2. nu. 3. Ratio est; quia
 tunc non polluitur Ecclesia, cùm non censeatur
 loco sacro fieri irreuentia, sicut neque dum san-
 guis licitè effunditur in necessaria sui defensione.

3. Sancti-
 tas loci.

Solemnitas festi non sufficit ad negandum de-
 bitum, vt colligitur prioris ad Corinth. 7. v. 5.
*Nolite fraudare inuicem, nisi ex consensu, vt vacetis ora-
 tioni:* potest tamen precibus declinare. Petere au-
 tem tunc ordinariè est veniale.

Quando
 locus sacer
 nõ pollua-
 tur per ef-
 fusionem
 seminis
 vel sangui-
 nis.

Quarta Causa, Fornicatio coniugis, ob quam
 in perpetuum negari potest: vt supra dictum est.

Quinta Causa, Menstrua coniugis. Nota: esse
 duplex genus menstruorum. Quoddam enim est
 perpetuum, sicut fluxus sanguinis Hæmorrhoidæ,
 quam Dominus tactu simbriæ curauit Matthæi
 9. v. 20. & hoc non impedit quòd minùs coniuges
 possint petere & reddere debitum, vt communi-
 ter Doctores docent. Ratio est: Quia non debent
 perpetuò priuari suo iure ob aliquod incommo-
 dum, quod fortè proli eueniret: quamuis proba-
 bilius sit nullum incommodù fecuturum, eò quòd
 proles ex tali non videatur suscipienda. Eadem est
 ratio si vir patiatur fluxum seminis.

117
 Menstrua.

Fluxus
 perpetuus
 sanguinis
 in vxore.

Fluxus se-
 minis in
 viro.

Aliud autem est Ordinarium, quod suis perio-
 dis recurrit, & feminis sanis solet singulis mensi-
 bus euenire. Si vxor tunc debitum petat, omniù
 sententia peccat, non tamen mortaliter, vt docet
 valdè benè D. Antoninus 3. p. Summæ tit. 1. c. 20.
 §. 5. & Paludanus dist. 32. q. 1. Dominicus Soto
 eadem dist. ar. 2. & Caietanus in Summa, verbo
Matrimonij peccata. Et ratio est: Quia non est tan-
 tum periculum proli, vt experientia docet, vt de-
 beat censerì peccatum mortale. Et confirmatur:
 Quia leprosi vel infecti morbo gallico si copulen-
 tur, multo maius periculum est infectionis proli;
 & tamen illi coniuges non peccant mortaliter:
Satis enim est prolem sic esse, quam non esse. Vxor
 tamen, si non possit maritum precibus auertere,
 non peccat reddendo: imò tenetur reddere, vt
 ijde Auctores docent. Ob eandem causam solùm
 peccat venialiter maritus, si debitum petat, sciens
 vxorem mensuris affectam.

Menstrua:
 ra petens
 debitum,
 peccat ve-
 nialiter.

Non peccat
 reddendo.

Maritus
 peccat ve-
 nialiter
 petendo.

Dices: Leuitici 20. iubetur interfici mulier
 menstruata, & qui ad eam accesserit: ergo vterque
 peccat mortaliter; videlicet, tam reddens debitù,
 quam petens. Et confirmatur: quia Leuit. 18.
 accedere ad mulierem menstrua patientem, poni-
 tur inter crimina ob quæ gentes illæ Chananæ

H h h h iij interne-

115
 Affirma-
 tur.

Negans
 debitum
 peccat.

116
 2. Periculù
 grauis
 morbi.

internectione sint deleta. Vnde videtur etiam esse contra legem naturæ. Quod confirmatur: quia D. Hieronymus in cap. 18. Ezech. dicit ex tali coniunctione nasci claudos & leprosos, & imbecilles: vnde sequitur gratiam iniuriam inferri proli. Ob has rationes Scotus dist. 32. putat esse peccatum mortale in mensuris non solum petere, sed etiam reddere debitum. Sed quod diximus tenendum est, iuxta communem Doctorum sententiam. Vnde

Legaliter erat mortale accedere ad mensuram,

Respondeo: Legem illam partim fuisse ceremoniale, partim naturalem. Quatenus erat ceremonialis, habebat adiunctam penam mortis: sicut & multa alia ceremonialia, quæ tamen iure naturæ non erant illicita, sicut colligere ligna die Sabbati, retinere fermetatum diebus azymorum, comedere sanguinem. Et hoc modo illo tempore obligabat ad mortale peccatum. Ceterum hæc obligatio in lege noua cessauit, & tamen remansit obligatio naturalis: nam accedere ad mensuram, indecentiam quandam continet, & proli nonnihil est periculofum. Sed hæc res non est tanti vt inducat peccatum mortale. Nam illa indecentia est parui momenti, & ordinariè non est periculum proli: nam plures nascerentur cum talibus defectibus, quod tamen non videmus & quæuis esset aliquod periculum proli, non tamen idem esset periculum peccati mortalis, vt iam dictum est, & rectè docet D. Antoninus suprâ. Hinc patet responso ad testimonium Hieronymi.

Naturaliter verò solui veniale.

Ad Primam Confirmationem: Respondeo, præcipua peccata, ob quæ gentes illæ deletæ sunt, fuisse incestus, adulteria, Sodomiam, bestialitatem & idololatriam, quæ femina humani ostendebant idolo. Accedere autem ad mensuram erat minimum. Ponitur tamen cum illis magnis peccatis, quia tantum ibi agitur de peccatis carnalibus. Et veniale peccatum adiunctum alijs mortalibus, sæpè est causa punitionis temporalis.

118 Paupertas non excusat.

Paupertas autem, & liberorum multitudo, nõ est sufficiens causa negandi debitum, quidquid dicat Sotus. Ita Siluester verbo *Debitum coniugale*, §. 10. Nauar. cap. 16. nu. 24. & alij. Quia quod ex iustitia debetur, non potest negari ob incommodum, quod proli ex paupertate obueniet.

DVBIVM III.

Virum coniux oculis fornicatus possit petere debitum coniugale?

119 Affirmatur.

Respondeo: Verius est, posse petere tanquam debitum: quod est contra Nauarrum. Ita Caietanus tomo 1. tractatu 29. & Sotus dist. 36. ar. 3. Ratio est, quia per fornicationem non statim ipso facto priuatus est suo iure; sed per coniugem vel iudicem est priuandus: neque verò tenetur sese aperire. Confirmatur exemplo filij, qui commisit crimen in parentem, ob quod potest exheredari; qui tamen non est exheres, nisi actu priuetur.

Nõ potest tamen extorquere.

Adde tamen, Non posse maritum tunc per vim debitum extorquere: nam vxor habet ius negandi, etsi ignoret. Vnde si vis ei inferatur, fiet illi iniuria.

DVBIVM IIII.

Virum Maritus possit petere & reddere, dum dubitat de Matrimonij firmitate?

120

Respondeo, & Dico Primò: Si sit quodammodo certus, matrimonium fuisse inualidum,

nec petere potest, nec reddere, etsi aliquam suspensionem in contrarium habeat: quia non habet probabilem rationem qua iudicet hanc suam esse vxorem.

Si quasi certus de inualiditate

Dico Secundò: Si sit moraliter certus Matrimonium fuisse validum, etsi habeat leues coniecturas in contrarium, non solum potest reddere, sed etiam petere. Nam leues coniecturæ non faciunt dubium, sed scrupulum. Scrupulus enim est apprehensio inclinans ad iudicandum esse illicitum ex leuibus coniecturis. Hæc duo dicta habentur Capitulo *Inquisitioni*, de sententia excommunicationis.

Si scrupulus habeas.

Dico Tertiò: Qui bona fide contraxit, si dubium de firmitate matrimonij postea ei incidit, tenetur diligentia inquirenda veritati adhibere; per quam, si nihil certi inuenierit, manetque adhuc dubius, potest petere & reddere. Ita Sotus lib. 4. de Iustitia qu. 5. art. 4. contra Adrianum. & dist. 37. art. 5. Est communior sententia. Ratio est; quia in dubio, nemo priuandus est suo iure quod possidet; nam *Melior est conditio possidentis*: iuxta regulam Iuris in 6.

Si bona fide contraxit, & postea dubites, pete & redde.

Dices: Capitulo *Domini*, De secundis nuptijs, Lucius 11 I. ait, Eum, qui adhuc dubitat de morte prioris coniugis, non posse debitum petere; teneri tamen postulanti reddere. Et Capitulo *Inquisitioni*, Innocentius III. dicit, *Cum conscientia pulsat animum ex probabili credulitate, & discreta, quamuis non euidenti, debitum reddere quidem posse, sed petere non debere; ne in alterutrum vel contra legem coniugij, vel contra iudicium conscientia committat offensam.*

Respondeo: Omissis varijs sententijs, Lucium III. loqui de eo, qui mala fide contraxit; scilicet nondum habita certitudine coniugis demortuæ, quod etiam testatur Panormitanus: nos vero loquimur de eo, qui bona fide contraxit, cui postea dubitatio incidit. Innocentius agit quidem de eo, qui bona fide contraxit, sed qui, postquam incidit dubitatio, non præstitit debitam diligentiam in inquirenda veritate; vt Sotus notauit.

Dico Quarò: Qui contraxit cum dubio, debet coniugi bona fide postulanti reddere debitum, sed non potest petere. Est communis sententia Doctorum, præter Sotum, qui putat in hoc euentu nec petere posse, nec reddere. Sed nostra sententia colligitur ex D. Tho. in *Additionibus*, qu. 55. art. 9. in fine. Bonauenturâ dist. 36. in expositione litteræ. Ioannè Medina Codice de *Restitutione* qu. 17. Nauarr. cap. 22. nu. 54. & Commentario in Cap. *Si quis*, de Pœnitentia, dist. 7. Couarruñâ 2. parte cap. 7. §. 2. nu. 8. Hi namque auctores loquuntur generatim, & comprehendunt etiam eum qui mala fide contraxit.

121 Si contraxit cum dubio, coniugis bonæ fidei reddere non potest.

Probatur Primò: Ex cap. *Domini*, de Secundis nuptijs, vbi id expressè habetur. Neque verum est, Pontificem loqui in foro extertio, vt Adrianus exposuit: nam quærebatur an tales nuptiæ essent licitæ, & an earum vsus licitus esset? Respondet Pontifex *debere reddere debitum, non petere*. Neque etiam Soti expositio satisfacit, qui vult Capitulum intelligi de eo, qui bona fide contraxit: nam expressè agit de eo, qui mala fide contraxit, nempe cū dubio de morte prioris coniugis. Deinde si ageretur de eo, qui bona fide contraxit, falsum esset quod ibi dicitur, nempe, *Non posse petere debitum.*

Probatur

Probatur Secundò: Quod enim teneatur reddere debitum, patet: quia dum quis dubitat an aliquid sit faciendum, & ex altera parte etiam dubitat an non sit maius peccatum hoc omittere, tenetur ad id quod videtur minus malum: vt patet Capitulo *Nerui*, dist. 13. ex Gregorio. Atqui in hoc casu in negando debito est periculum iniurię in coniugem, in reddendo est solum periculum fornicationis: minus autem malum est fornicatio, quàm illa iniuria.

Probatur Tertiò: Alter coniux, qui nihil dubitat, habet ius petendi; nam bona fide contraxit, & in ea permanet: ergo alter non potest petenti negare, nisi ipsi constet non esse verum coniugium. Confirmatur: quia ille possidet bona fide ius corporis alterius: ergo alter, nisi constet se nõ esse alterius coniugem, non potest se illi subtrahere: sicut patet exemplo aliarum rerum dominio subiectarum.

Dices: Nemo acquirit ius per malam fidem.

Respondet: Id verum esse: & propterea coniugem, qui mala fide contraxit, non posse petere debitum; reddere tamen posse & debere: quia reddere non est iuris ipsius, sed alterius qui est in bona fide; nam ob ius, quod alter habet in ipsum, tenetur reddere.

Ex his etiam patet, quid dicendum, si vterque dubitet. Si enim bona fide contraxerint, & postea dubium obuenerit, debent adhibere omnem diligentiam, vt veritatem cognoscant. Quòd si tunc adhuc manserit dubium, possunt reddere & petere. Si mala fide contraxerint, nec petere possunt, nec reddere, donec iusta ratione possint dubium deponere; quod non fiet, nisi aliquo modo moraliter constet de veritate.

D V B I V M V.

An Coniux, qui continentiam vouit, possit petere & reddere?

Dico Primò: Si vir sine consensu vxoris continentiam vouerit, tenetur quidem reddere debitum vxori petenti, sed non potest sponte petere. Habetur expressè Capitulo *Quidam*, de Conuersione conjugatorum. Ratio est; quia tenetur seruare votum, quantum in se est; id est, quantum potest sine iniuria & onere coniugis: vnde sponte petere non potest. Si tamen aliquo signo aduertet vxorem id desiderare, posset petere: quia votum ipsius, in quod illa non consensit, non debet illi esse onerosum.

Dico Secundò: Si vxor continentiam vouit absque viri consensu, tenetur similiter reddere, sed non potest petere. Ita Capitulo *Placuit*, de Conuersione conjugatorum. Ratio est eadem.

Nota tamen, Non esse improbabile, coniuges posse irritare hoc votum quoad debiti non petendi obligationem; vt dictum est tractatu de voto: qua sententia in aliquo casu posset quis vti.

Dico Tertiò: Si coniux ex consensu alterius continentiam vouit, non potest petere debitum. Reddere tamè debet expressè postulanti, nisi ipse suo consensu renuntiauerit iuri petendi.

Prior pars patet: Quia per hoc quod vir consentit, vt coniux voueat continentiam, non idcirco renuntiat iuri petendi. Vnde, nisi interueniat hæc renuntiatio, non est magna distinctio

inter eum, qui vouet cum consensu alterius, & qui sine consensu: nisi quòd is, qui cum consensu vouit, non tenetur reddere nisi coniux expressè petat, alter verò etiam ad indicium tenetur.

Alter Pars Probatur: quia cum vir renuntiat iuri petendi, potest vxor que vouit, recusare debitum; eò quòd ille ius petendi amplius non habeat; ac proinde tenetur recusare. Teneatur enim vxor votum suum seruare quantum potest.

Dico Quartò: Si vterque communi consensu vouit, neuter potest vel petere vel etiam reddere. Ratio est: quia vterque tunc iuri petendi censetur renuntiasse. Vide D. Augustinum epist. 199. ad Edibiam. Si tamen constaret eos non renuntiasse iuri petendi, vterque teneretur petenti reddere, neque reddendo peccaret; quamuis is qui peteret, peccaret. Ratio est, quia per hoc, quod maritus vouit Deo continentiam, non fuit vxor soluta obligatione, qua ipsi erat adstricta; & contra: vt patet in debito pecuniario.

Dico Quintò: Qui ante matrimonium vouit continentiam, non solum peccat contrahendo, sed etiam quoties sponte petit debitum. Non tamen tenetur ante consummationem ingredi Religionem, vt votum suum seruet.

Prior Pars Probatur: nam qui contrahit, habet animum non seruandi castitatem, quam tamen iste vouit. Petendo quoque debitum re ipsa non seruat, cum tamen possit & teneatur.

Alteram Partem tenet Sorus dist. 38. quæst. 2. art. 1. Et ante illum Angelus verbo *Matrimonium* 3. Impedimento 5. Et si plerique contrarium teneant, Ratio est, quia status Religionis est status omnino liber, ad quem nemo qui in eum non consensit, est obligandus: atqui hic nullo modo in hunc statum consensit, sed tantummodò in continentiam seruandam in sæculo: sufficit igitur vt seruet votum suum, prout potest in statu in quo nunc est. Vnde tenetur hortari coniugem ad continentiam: quod si non persuadet, potest ei petenti debitum reddere. Quamuis non possit liberè petere absque dispensatione, quam dispensationem concedit Episcopus.

Dico Sextò: Qui vouit ingressum Religionis, peccat quidem contrahendo & consummando, eò quòd ante consummationem, causam voti teneretur, & posset Religionem ingredi; consummato tamen Matrimonio potest non solum reddere, sed etiam petere debitum. Ratio est: quia consummato matrimonio ingressus Religionis est illi factus impossibilis. Reddere autem & petere debitum non est contra ipsius votum. Hinc patet quantum interfit inter eum, qui vouit continentiam, & qui vouit ingressum Religionis.

Dico Septimò: Si alter coniux, scilicet vxor, sciuit votum continentiam viri, & nihilominus cum eo contraxit, peccauit contrahendo; quia consensit in voti ipsius violationem. Similiter peccat quoties petit debitum: quia cum mala fide contraxerit, non potest licitè petere. Teneatur tamen marito petenti debitum reddere, quia corporis sui potestatem non habet. Pari modo vir non potest petere, propter votum. Teneatur tamen vxori petenti reddere debitum, quia corporis sui potestatem non habet.

Si vterque vouit communi consensu.

124
Si vouit castitatem ante matrimonium.

Si ante matrimonium vouit ingredi religionem.

Si contrahat cum eo quem scit habere votum.

222
Quid, si vterque dubitet?

123
Si vouit absque consensu vxoris.

Si vouit absque consensu viri.

Si vouit ex consensu alterius.

DVBIUM VI.

Vtrum coniuges teneantur simul cohabitare, & se mutuo adiuuare in familia administranda?

¹²⁵ **R**espondeo: Coniuges ad hoc teneri. Patet ex Cap. *Litteras*, de Restitutione spoliatorum, & Cap. 1. de Sponsalibus & matrimonijs. Ratio petitur ex natura matrimonij, quod est vinculum indissolubile vitæ societatem retinens: & etiam ex finibus matrimonij, qui sunt, proles, vitatio fornicationis, & mutuum auxilium; qui fines sine cohabitatione obtineri nequeunt.

¹²⁵ **P**etes: An vir ob dotem nõ solutam possit dif- fugere cohabitationem vxoris?

¹²⁵ **R**espondeo: Couarruias 2. p. de Sponsalibus c. 7. adfert aliquos Iurisperitos, qui sentiunt posse. Sed hæc opinio non est probabilis: nam cohabitatio est Iuris naturæ & diuini. Dominus enim ait, vxorem non esse dimittendam nisi in causa fornicationis. Vnde propter dotem non solutam, non potest reijci, sed debet compelli à iudice vt eam soluat.

DVBIUM VII.

Vtrum vxor teneatur sequi virum?

¹²⁶ **R**espondeo: Vxorem teneri sequi virum: vt patet Capitulo *Vnaquæque* 13. qu. 2. Ratio est, quia est viro subdita.

¹²⁶ **E**xciipiuntur tamen aliquot casus. Primus: Si vxori ex sequela esset periculum corporis, vel animæ. Secundus: Si vir factus sit vagabundus post matrimonium. Secus verò si antea vagabundus erat, idque ipsa sciebat; tunc enim tenetur sequi. Tertius: Si pactum præcessit de non mutando domicilio, nisi fortè superueniret virgines necessitas. Vide *Courr.* 2. p. c. 7. in principio.

DVBIUM VIII.

Vtrum ea qua vxor lucratur, sint in potestate viri, an vxoris?

¹²⁷ **R**atio dubitandi est, Quia Panormitanus in Cap. *Litteras*, de restitutione Spoliatorum, docet omnia quæ vxor lucratur, esse viri, eò quòd ipse curam familiæ gerat, & vxor teneatur laborare pro familia. Tamen D. Thomas 2. qu. 32. ar. 8. & alij Theologi concedunt mulierem posse disponere de ijs quæ lucratur.

¹²⁷ **R**espondeo cum Nauarro c. 17. num. 154. ea quæ vxor lucratur esse in potestate viri, nec ipsam posse de ijs liberè disponere, quando non dedit sufficientem dotem ad se & liberos alendos: tunc enim tenetur laborare pro familia. Quando autè dedit sufficientem dotem, non tenetur laborare, vnde potest disponere de ijs quæ lucratur.

DVBIUM IX.

Vtrum maritus possit vxorem verberare?

¹²⁸ **R**espondeo Primò ex Panormitano in Cap. *Cum contingat*, De foro competenti, virum non habere potestatem ordinariam in vxorem, sicut dominus habet in seruum, neque etiam pro-

prie sicut pater in filiam; vt patet *Genes.* 2. vbi vxor datur in sociam.

¹²⁸ **R**espondeo Secundò: Iuxta Panormitanum in Cap. *Quemadmodum*, de Iureiurando, posse illam verberare moderatè in causa graui. Ratio est: quia est superior, & potest ei imperare; & ipsa in causa graui tenetur ei obedire, etiam sub peccato mortali, *Genes.* 2. *Sub potestate viri eris*: ergo potest eam conuenienti modo ad hoc cogere. Nam potestas imperandi non potest bene exerceri sine potestate cogendi. Videndum tamen est vt id discretè fiat, nec facillè consulendum.

DVBIUM X.

De Prole.

¹²⁹ **H**oc loco dicendum foret de prole legitima & illegitima. Sed hac de re, quantum satis est Theologo, diximus in Tractatu de Irregularitate.

¹²⁹ **D**icendum etiam esset de iure & debito liberorum erga parentes, & parentum erga liberos, tum quo ad educationem, tum quo ad hereditatem. Sed hoc pertinet ad materiam de Iustitia & Iure. Vide *Couarruiam* 2. par. cap. 8. Pleraque autem ad forum externum pertinent.

CAPVT VII.

De impedimentis Matrimonij.

DVBIUM I.

Quotimplicia sint Matrimonij impedimenta?

¹³⁰ **R**espondeo: Duplicia esse Matrimonij impedimenta. Quædam dicuntur *Dirimentia*, non quòd Matrimonium iam contractum possit dirimi, sed quia illud irritum reddunt si antecedant, sic vt non possit validè contrahi. Alia dicuntur *Impedientia*, quæ contractum quidem non irritum, sed illicitum reddunt.

¹³⁰ *Dirimentia* sunt duodecim, his versibus comprehensa:

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, Ordo, ligamen, honestas;
Si sis affinis, si forte coire nequibus.
Hæc iungenda vetant matrimonia, facta retractant.*

¹³⁰ **R**atio huius numeri sic explicatur. Ad Matrimonium duo requiruntur, scilicet legitimus consensus signis expressus, & legitimæ personæ contrahentes. Ex parte consensus sunt tria impedimenta: *error personæ, error conditionis, & vis illata*. Ex parte contrahentium sumuntur reliqua nouè; quorum quædam reddunt contrahentem absolute inhabilem, quædam tantummodò respectu certæ personæ. Quæ absolute inhabilem reddunt, vel sunt naturalia, vt *impotentia copula*, quæ dicitur *frigiditas*, vel *malosicium*: vel sunt voluntaria, vt *votum solenne Religionis, Ordo sacer, & ligamen cum alio coniuge*. Quæ verò inhabilem reddunt tantummodò respectu certæ personæ, sunt triplicia: scilicet, *Certum quoddam crimen; nimia disunctio, vt, per cultus disparitatem; & nimia coniunctio, nempe per cognationem affinitatis, & publicam honestatem.*

Præter